

Megastallen Extreem grootschalige veehouderij is omstreden, maar biedt dier, milieu en landschap voordelen

Superboerderijen passen goed op industrieterrein

Megastallen zijn goed voor mensen, dieren en het landschap. Of niet? De protesten houden aan.

Door onze redacteur
ARJEN SCHREUDER

VREDEPEEL, 30 SEPT. De grootste koeienboerderij van Nederland staat in de Peel. Op het melkveebedrijf van de broers Willy, Alex en Rene van Bakel snuiven 1.300 koeien in lichte en luchtige stallen. Ze worden drie keer per dag gemolken. „Goed voor de productie”, vertelt Alex van Bakel. Die ligt 10 tot 15 procent hoger dan het Nederlands gemiddelde. Het melken gebeurt in een carrousel. Na enkele rondjes maken de koeien plaats voor de volgende, geholpen door ploegendiensten van acht uur. Naar buiten gaan de koeien niet. Nergens voor nodig, zegt Alex van Bakel. „Koeien willen niet in de zon. Van regen houden ze ook niet. Ze hebben het liefst een stal met veel frisse lucht. Ik zeg niet dat de koeien het bij ons beter hebben dan elders. Maar ik denk van wel. Want hun melkproductie is groter. En er vallen relatief weinig dieren uit.”

Nederland telt zo'n tweehonderd megastallen. Over tien jaar zijn dat er zo'n 1.250. Een megastal begint, wat onderzoekers van Wageningen Universiteit betreft, bij 250 melkkoeien, 7.500 vleesvarkens, of 120.000 leghennen. Zulke bedrijven staan nu vooral in Brabant, Friesland en Limburg.

Een superboerderij heeft veel voordelen, bleek dit jaar uit onderzoek van het Milieu- en Natuurplanbureau, de Raad voor Dierenaangelegenheden, de Raad voor het Landelijk Gebied en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. Megastallen kunnen weliswaar door snellere verspreiding van infectieziekten een gevaar vormen voor de volksgezondheid, maar ze bieden ook verbeteringen voor milieu, dierenwelzijn, diergezondheid en landschap.

Alex van Bakel uit Vredepeel beamt het. De omvang van het bedrijf, waarvan dertien gezinnen leven, maakt allerlei milieumaatregelen lonend. Zoals het opvangen van perssappen uit opgeslagen voer. De aanleg van een rietvijver. Of een afvoerver voor de olie van landbouwvoertuigen. „Hoe groter het bedrijf, des te meer we voor het milieu kunnen doen.”

Er is veel verzet tegen de opmars

Vrebamelkvee, het bedrijf met 1.300 koeien van de broers Van Bakel in Vredepeel, is Nederlandse grootste melkveehouderij. Foto Vincent van den Hoogen

van de megastallen. Tientallen lokale actiegroepen maken bezwaar tegen „varkensflats”, al was het maar omdat ze het landschap ontseries. Vaak boeken ze succes. Vereniging Milieudefensie ondersteunt lokale acties en heeft een meldpunt voor „veefabrieken”.

In het Limburgse dorp Grubbenvorst is het verzet de afgelopen jaren hoog opgelopen tegen de komst van een bedrijf met stallen voor 35.000 varkens en 1,2 miljoen kippen. Wethouder Leon Litjens (CDA) van de gemeente Horst aan

de Maas wist de plannen slechts te de grootste moeite door de raad te loodsen.

Litjens staat op de plaats waar het Landbouw Ontwikkelings Gebied zal verrijzen, dichtbij de snelweg A73. Hij wijst naar een „groene buffer” rondom het terrein. Hij vertelt dat de gemeente slachtoffer is geworden van „verkeerde beeldvorming” door tegenstanders. Litjens: „We hebben het over een gebied dat voor 15 procent mag worden bebouwd. Er komen zes bedrijven die nu nog te dicht in de

buurt van woonkernen of natuurgebieden zitten. En bedrijven die bijdragen aan duurzaamheid en innovatie. Oké, lokaal betekent dit een verzwaren van de milieulast. Maar nationaal levert het gigantische milieuwinst op. Veel minder gesleep met dieren bijvoorbeeld. Alleen al voor de kippenstal kunnen in Brabant vier bedrijven venterkken. We moeten verder kijken dan de eigen kerktoren.”

De mechanisatie van de veehouderij is in Nederland zo ver doorgevoerd, dat megastallen eigenlijk

helemaal niet meer op het platteland hoeven te worden gebouwd. Ze kunnen evengoed op industrieterreinen staan. Onderzoeker Peter Smeets van Alterra, gelieerd aan Wageningen Universiteit, vindt de megastal in Grubbenvorst een mooie „eerste stap” naar wat moet leiden tot enkele tientallen ‘agrobusinessparken’ in Nederland. Hij heeft er al ettelijke plannen voor gemaakt, voor de haven van Amsterdam bijvoorbeeld.

Smeets: „Platteland is een gebied waar je drie kwartier rijdt

zonder iemand tegen te komen. In Nederland kennen we dat niet. Ons platteland is de buitenruimte van de steden. De vraag is of je die buitenruimte wilt vullen met megastallen. Of dat je die megastallen samenbrengt in agrobusinessparken. Nederland is verstedelijkt. De landbouw is maximaal gemechaniseerd. Wat we vergeten zijn, is de ruimtelijke ordening aan te passen. Zorg dat boeren de kosten van een verhuizing naar agrobusinessparken vergoed krijgen en maak ruimte in het buitengebied.

Er zijn heel wat mensen die daar graag willen wonen.”

Zouden de boeren daar iets voor voelen? „Ik zou het wel aandurven”, zegt Mart Classens van het gelijknamige pluimveebedrijf in Venray, naar eigen zeggen het grootste opfokbedrijf van Nederland. Hij heeft twee stallen waar over twee verdiepingen 350.000 eendagskuikens in achttien weken worden opgefokt tot leghennen. De techniek zorgt ervoor dat de omgeving „totaal geen overlast” ondervindt. Het erf is vrijwel reukloos, door onder meer mestbandbeluchting en ammoniakwassers.

Classens wijst naar een kleine, veertig jaar oude stal die binnenkort wordt gesloopt. „Die stal gaf vroeger meer overlast dan die grote stallen nu.” Voor het welzijn van de dieren hoef je een industriële omgeving ook niet te versmadden. „Ik heb het idee dat wij mensen te veel met ons eigen verstand in dat van de dieren zijn gaan zitten.”

De protesten houden aan. Milieudefensie en Dierenbescherming voeren sinds vorige week actie tegen de komst van een pluimveebedrijf in het Noord-Hollandse Middenmeer met 1,6 miljoen vleeskuikens. Dit leidt tot veel dierenleed en milieuvuiling, heet het.

Milieudefensie begrijpt dat agrobusinessparken misschien „een tikje beter zijn” voor het milieu dan megastallen verspreid in het landschap. „Maar dat neemt een belangrijkste bezwaren niet weg”, zegt Wouter van Eck, campagneleider van Milieudefensie. „Het is nergens voor nodig dat Nederland zo veel vlees voor met name de export produceert. En waarom moeten voor onze intensieve veehouderij elders in de wereld bossen worden gekapt om er soja voor veevoer te verbouwen? Laten we een veehouderij maken die met het landschap in evenwicht is.”

De argumenten van Milieudefensie werken als een rode lap op een stier bij Alterra-onderzoeker Smeets: „Het is zo hypocriet. Moeten we de vleesproductie overlaten aan andere landen? Daar staan dierenwelzijn en milieu minder hoog op de agenda. Milieudefensie exporteert dierenleed.”

Van Eck heeft zijn antwoord klaar. „Nederland loopt niet meer voorop als het gaat om dierenwelzijn. Landen als Engeland, Zweden en Oostenrijk presteren beter. Bovendien zijn er Europese normen. Daar moeten alle lidstaten zich aan houden.”